



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 25/2018-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 28. novembra 2018 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jany Baricovej, Petra Brňáka, Miroslava Duriša, Ľudmily Gajdošíkovej, Sergeja Kohuta, Jany Laššákovej, Milana Ľalíka, Mojmíra Mamojku, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza (sudca spravodajca) a Rudolfa Tkáčika predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED] zastúpených advokátom JUDr. Jánom Luteránom, Sabinovská 52, Prešov, vo veci neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu obce Plešivec a poslancov do Obecného zastupiteľstva obce Plešivec, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. novembra 2018 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED]

██████████ (ďalej len spolu len sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. Jánom Luteránom, Sabinovská 52, Prešov, vo veci neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu obce Plešivec a poslancov do Obecného zastupiteľstva obce Plešivec.

V sťažnosti sťažovatelia uvádzajú, že na území obce boli pre voľby konané 10. novembra 2018 vytvorené dva volebné okrsky, pričom spočítavania hlasov v týchto voľbách sa ako „volebná hliadka“ zúčastnili ██████████, ██████████, ██████████ a ██████████ a to vo volebných miestnostiach pre volebný okrsk č. 1, ako aj pre volebný okrsk č. 2.

V konkrétnostiach sťažovatelia v sťažnosti argumentujú najmä takto:

„Vo volebnej miestnosti pre okrsk č.1 požiadala pani ██████████ predsedu volebnej komisie –pán ██████████, aby nám umožnil prihliadať na chod zrátavania tak, aby nemohli vzniknúť žiadne pochybnosti. Toto jej bolo zamietnuté slovami, že predsedom je tu on a preto budú všetky úkony vykonávané tak, ako to chce on a nie inak. ██████████ dala privolať predsedu miestnej komisie, ktorým bol pán ██████████. Opakovane ho požiadala, aby bolo volebnej hliadke umožnené prihliadať zrátavaniu a to nie len formálnym spôsobom z 5 metrov. Pán predseda opakovane vyslovil, že ako volebná hliadka nemáme právo vidieť, čo volebná komisia vykonáva, môžeme byť v miestnosti, avšak len na mieste na to určenom, v úplnej tichosti –citujem „je zakázané povedať aj jedno slovo“. Nakoľko si pani ██████████ zhotovila fotografiu priestoru, ktorý im bol ako volebnej hliadke vymedzený, bola predsedom ██████████ upozornená, že vykonáva protiprávnu činnosť a môže byť z miestnosti vykázaná, nakoľko je prísne zakázané počas celého zratívania hlasov vyhotovovať akýkoľvek zvukový, či vizuálny záznam, dokonca je zakázané používanie mobilných telefónov. Nakoľko už medzi časom volebné komisie v oboch miestnostiach otvárali obálky a nikomu z volebnej hliadky nebolo umožnené vidieť, či sa veci vykonávajú zákonom stanovenou formou, privolala ██████████ políciu.

Príslušníci policajnej hliadky si pozreli miesto, ktoré bolo volebnej hliadke určené a predseda ██████████ bol nimi upozornený, že nepostupuje v súlade so zákonom, nakoľko volebnej hliadke odopiera jej právo prizerať sa zratívaniu hlasov tak, aby si tá mohla byť

istá, či sú dodržané všetky zákonom stanovené požiadavky a postupy. Pán predseda ubezpečil policajnú hliadku, že volebnej hliadke umožní prihliadanie na zrátavanie hlasov. Po odchode policajnej hliadky už bola značná časť obálok otvorená a volebná komisia už rozdeľovala hlasovacie lístky podľa druhov (starostovský/poslanecký). Nepoužité hlasovacie lístky boli vynesené z miestnosti až po príchode [REDAKOVANÉ] do volebnej miestnosti č. 1, čiže už v čase, kedy sa otvárali obálky.

Po rozdelení hlasovacích lístkov sa vo volebnej miestnosti č. 1 začalo so zráúvaním starostovských lístkov. Boli rozdelené na kôpky podľa uchádzačov –v obci kandidovali traja uchádzači. Toto robili súbežne dve skupiny tvorené z volebnej komisie. Po rozdelení hlasovacích lístkov podľa kandidátov sa rátali už hlasovacie lístky vždy konkrétneho kandidáta. Po zrátaní hlasov všetkých troch kandidátov volebná komisia zistila, že im neseď počet hlasovacích lístkov s počtom odovzdaných hlasov. Opakovane začali kontrolovať obálky. V už otvorených obálkach, ktoré boli celý čas na druhom konci miestnosti sa ešte našli 4 hlasovacie lístky z toho jeden neplatný. Platné hlasovacie lístky priložili do kôpky jednotlivých kandidátov. Jeden hlasovací lístok však predsa chýbal.

Následne sa začali spočítavať hlasy z hlasovacích lístkov poslancov. Komisia sa opäť rozdelila na dve skupiny a rozdelili si hlasovacie lístky. Jednu časť hlasovacích lístkov prepočítaval pán [REDAKOVANÉ], pán [REDAKOVANÉ] a pani [REDAKOVANÉ] a druhú pani [REDAKOVANÉ] s pani [REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ] pri spočítavaní hlasov za poslancov, stála pri stole kde sedel pán [REDAKOVANÉ], pán [REDAKOVANÉ] a pani [REDAKOVANÉ] a mala možnosť vidieť, či pán [REDAKOVANÉ] číta tie mená, ktoré boli krúžkované a zároveň aj to, či pani [REDAKOVANÉ] zapisuje čiarky ku číslam, ktoré čítal pán [REDAKOVANÉ]. Počas sčítavania sa cca. 15x pomýlili na čo ich [REDAKOVANÉ] upozornila – napr. pán [REDAKOVANÉ] čítal iné číslo, ako ktoré bolo krúžkované, alebo naopak, pani [REDAKOVANÉ] urobila čiarku k inému číslu, ako ktoré prečítal pán [REDAKOVANÉ]. Na sčítavacom hárku však mylne zapísané hlasy neboli farebne rozlíšené od tých správnych a tak zostávalo len na dobrej pamäti pani [REDAKOVANÉ] či si zapamätá, že pri ktorých menách urobila chybu. Na toto ich upozornil aj predseda miestnej komisie [REDAKOVANÉ], no napriek tomu si mylne poznačené hlasy neznačili. V jednom prípade, keď pán [REDAKOVANÉ] prečítal úplne iné číslo, ako ktoré bolo uvedené na hlasovacom lístku ho na to pani [REDAKOVANÉ] upozornila a bola pánom [REDAKOVANÉ] napomenutá, že sa nesmiem ozývať, lebo kontaktoval okresnú volebnú komisiu

a podľa ich výkladu nemôže žiadnym spôsobom upozorňovať komisiu. Namietala, že do sčítavania hlasov nezasahuje vôbec žiadnym spôsobom, v úplnej tichosti stojí a pozerá sa, či sú diktované a zapisované údaje a že chybovosť je pomerne vysoká. Pán [REDAKOVANÉ] upozornil [REDAKOVANÉ], že na to nemá v žiadnom prípade právo, že oľutoval, že vyhovel požiadavke policajnej hliadky, že si má zo zadného vrecka nohavíc odložiť mobilný telefón do kabelky, nakoľko ani používanie mobilu ani vyhotovovanie akýchkoľvek záznamov nie je povolené, napriek tomu čo povedala privolaná policajná hliadka.“

Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že jedna z členiek „volebnej hliadky“ vyjadrila predsedovi okrskovej volebnej komisie obavy, že hlasy nie sú sčítané správne a že je presvedčená, že „výsledky sú ovplyvnené a to nie len prirodzenou chybovosťou, ale možno aj zámerne“.

Sťažovatelia zdôrazňujú, že celá volebná komisia bola tvorená výhradne zamestnancami obecného úradu a delegovaná pani starostkou, pričom osobným záujmom starostky obce bolo, aby sa „do radov poslancov posadili poslanci z jej poslanskeho klubu“. Podľa sťažovateľov bola okrsková volebná komisia účelovo delegovaná, aby boli „volebné výsledky ovplyvnené v neprospech tzv. nepohodlných poslancov“.

Na základe uvedených skutočností sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol tak, že vyhlási voľby starostu obce Plešivec a poslancov Obecného zastupiteľstva obce Plešivec za neplatné.

Prílohou sťažnosti sú čestné prehlásenia [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] ako členiek „volebnej hliadky“ o údajnej manipulácii pri spočítavaní odovzdaných hlasov zo strany členov okrskovej volebnej komisie.

II.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu

Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Ustanovenia zákona o ústavnom súde upravujúce predbežné prerokovanie návrhu sa vzťahujú aj na sťažnosti podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ktoré musia obsahovať obligatórne náležitosti predpísané v § 20 a § 60 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

V zmysle § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh na začatie konania musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Návrh musí podpísať navrhovateľ alebo jeho právny zástupca.

Podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania sa musí priložiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom.

Podľa § 20 ods. 4 zákon o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne ustanovených v tomto zákone.

V zmysle § 60 ods. 1 zákona o ústavnom súde volebná sťažnosť popri všeobecných náležitostiach uvedených v § 20 musí obsahovať aj

- a) vyjadrenie sťažovateľa o tom, či napáda voľby na celom území Slovenskej republiky, alebo len v určitom volebnom obvode; kandidát môže napádať len zvolenie iného kandidáta vo svojom volebnom obvode,
- b) dôvody, pre ktoré voľby napáda, s označením dôkazov,
- c) údaje a dôkazy o tom, že je oprávneným navrhovateľom podľa § 59; to neplatí v prípade navrhovateľov uvedených v § 18 písm. a) až e),
- d) návrh na rozhodnutie vo veci podľa § 63 ods. 2.

Podľa § 59 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť pre neústavnosť alebo nezákonnosť volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, do Európskeho parlamentu alebo do orgánu miestnej samosprávy alebo proti výsledku volieb môže podať okrem navrhovateľov uvedených v § 18 ods. 1 písm. a) až e) aj politická strana, ktorá sa na voľbách zúčastnila, 10 % oprávnených voličov volebného obvodu alebo kandidát, ktorý získal vo volebnom obvode najmenej 10 % voličov (odsek 1). Sťažnosť proti výsledku volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, do Európskeho parlamentu alebo do orgánu miestnej samosprávy môže podať aj protikandidát, ktorý získal aspoň 10 % hlasov. Sťažnosť môže podať aj najmenej 10 % voličov príslušného volebného obvodu; k sťažnosti musia byť pripojené podpisy a adresy týchto občanov (odsek 2).

V zmysle § 60 ods. 2 zákona o ústavnom súde sa volebná sťažnosť musí podať do desiatich dní po oznámení výsledkov volieb.

Sťažnosť sťažovateľov bola ústavnému súdu doručená 21. novembra 2018, t. j. v zákonom ustanovenej lehote, pri predbežnom prerokovaní sťažnosti však ústavný súd zistil, že v predloženej znení neobsahuje všetky obligatórne náležitosti ustanovené v § 20 a § 60 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre volebné sťažnosti, keďže

a) neobsahuje označenie dôkazov na preukázanie všetkých tvrdení sťažovateľov [§ 60 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde], a predovšetkým

b) neobsahuje dôkaz o tom, že sťažovatelia sú aktívne legitimovaní na podanie sťažnosti [§ 60 ods. 1 písm. c) zákona o ústavnom súde], pričom zo sťažnosti nevyplýva ani tvrdenie o tom, že sťažovateľom svedčí aktívna legitimácia na podanie sťažnosti vo veci

neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu obce Plešivec a poslancov do Obecného zastupiteľstva obce Plešivec.

Ústavný súd už vo veci vedenej pod sp. zn. PL. ÚS 59/2014 vo vzťahu k inej sťažovateľke uviedol, že ju nebude vyzývať „na odstránenie nedostatkov jej volebnej sťažnosti vzhľadom na to, že u osoby, ktorá kandiduje na funkciu starostu obce ako najvyššieho výkonného orgánu obce, ktorý rozhoduje o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy, a pri výkone tejto funkcie je povinná uplatňovať ústavu, ústavné zákony, zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia, sa predpokladá, že je oboznámená so všetkými podmienkami konania podľa čl. 129 ods. 2 ústavy a § 59 až § 63 zákona o ústavnom súde minimálne v rozsahu schopnosti podať sťažnosť, ktorá spĺňa zákonom predpísané náležitosti“. V nadväznosti na citované ústavné rozhodnutie súd zároveň zdôraznil, že „aj vzhľadom na lehotu na rozhodnutie o sťažnosti podľa § 63 ods. 6 zákona o ústavnom súde nie je povinný odstraňovať z úradnej moci nedostatky v zákonom predpísaných náležitostiach, ktoré zistil vo veci sťažovateľky“, a preto ju pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

V sťažnosti sťažovatelia síce netvrdia a tým menej aj preukazujú svoju aktívnu vecnú legitimitáciu na podanie sťažnosti, avšak z dôvodu, že napádajú „voľby starostu obce Plešivec a voľby poslancov Obecného zastupiteľstva obce Plešivec“, možno sa dôvodne domnievať, že sa volieb zúčastnili ako neúspešní kandidáti, resp. kandidovali na funkciu starostu obce alebo na funkciu poslanca obecného zastupiteľstva.

Vzhľadom na uvedené ústavné rozhodnutie nenašiel žiadny dôvod na to, aby vo veci sťažovateľov postupoval inak ako v porovnateľných veciach iných sťažovateľov (okrem konania vedeného pod sp. zn. PL. ÚS 59/2014, pozri tiež konania vedené pod sp. zn. PL. ÚS 58/2014 a PL. ÚS 61/2014), a preto rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Ústavný súd nad rámec rozhodnutia pre úplnosť v kontexte skutočnosti, že sťažovatelia sú v konaní pred ústavným súdom zastúpení advokátom uvádza aj to, že nedostatky zákonom predpísaných náležitostí vyplývajúce z podania sťažovateľa nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na takýto postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom, pričom z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, III. ÚS 357/2010, II. ÚS 309/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010, IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010). Ústavný súd v tejto súvislosti už vo svojom uznesení sp. zn. II. ÚS 117/05 z 11. mája 2005 uviedol: „Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom.“

Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. novembra 2018